

Komandi partur:
Miðvikan kemur ikki aftur fyrr enn um 14 dagar. Um trýggjar vikur kemur enn ein frásøgn um barndómin hjá Johan.

Óli Jacobsen
olijacobsen@olivant.fo

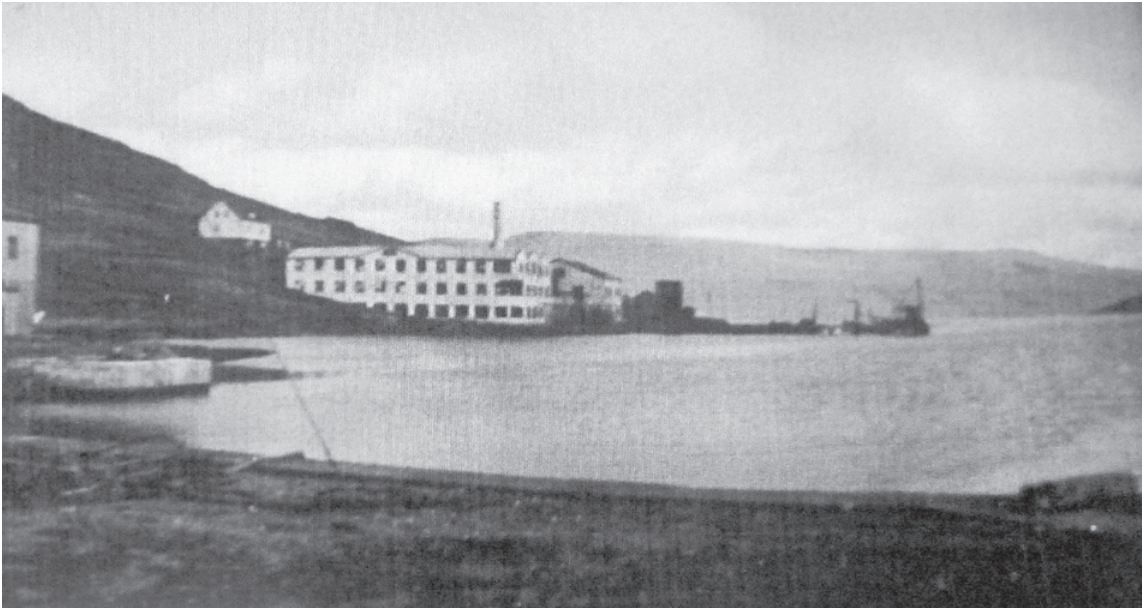
Í túninum við Sjógv. Mynd: Kollafjarðar Bygdarsavn

Signabøur, ein býlingur í Kollafirði. Mynd: Kollafjarðar Bygdarsavn

Rubekk var dómari í sangkappingini

Sildaoljuverksmiðjan, sum varð bygd í Kollafirði seinnapartin í 30-árunum. Mynd: Kollafjarðar Bygdarsavn

dreingir, tí vit hjálptu honum ofta at draga hansara lítla 4 mannafar. Hann hevði onkuntíð sagt, at tjøran var ikki brúkandi meira. Hon var tornað saman.

Eitt árið, tað leið móti nýggjári, og tankarnir vóru um, hvat vit skuldu fáa til at brenna á nýggj-ársbáli, so lat tað í einum: “Hvat við tjørutunnuna hjá gamla lærara?” Skuldu vit spyrja, um vit kundu fáa hana? Nei, tað kundi ikki loysa seg. Tjøran í henni nyttaði jú einki.

So varð ætlan lögð um, hvar bálið við tjørutunnuna skuldi vera, og hvussu og nær vit skuldu fáa hana uppá pláss.

Eitt kvøld í myrkri fóru vit við tunnuni niðan gjøgnum Beitið og goymdu hana til næsta tak. Hon skuldi heilt niðan til Gerðabakka. Har skuldi bálið tendrast. Tá so tjøran var blotnað av hitanum, so skuldi tjørutunnan koyrast á bólt oman gjøgnum brekkuna. Soleiðis var gjørt.

Tá so tjøran, sum eldur var komin í, rann úr tunnuni og hol var brent á hana, legði hon eftir sær eina eldslóð allan vegin oman brekkuna. Tað var eitt nýggjársbál, ið ikki áður er satt. Hetta var ein sjáldsom sjón. Fólk kundu ikki annað enn spyrja,

hvør stóð aftanfyrri hetta sjáldsama bál. Men eingin visti, hvør tað var. Lærarin spurdi ongantið, um vit vistu nakað um tjørutunnuna. Hann tók hana ikki uppá tungu.

Seinast eg var í Kollafirði vitjaði eg Gynnu, abbadóttir læraran, Bernhard Magnussen, sum búði hjá ommuni og abban. Eg spurdi, um hon nakrantíð hevði høyrð um hetta við tjørutunnuni. Hon hevði ikki høyrð tunnuna vera tikna uppá tungu. Men nú fekk hon at vita, hvør ið stóð aftanfyrri hetta nýggj-ársbálið.

Petur Mohr Dam spældi við børnini

Omma í faðirættini vaks upp í húsinum við Sjógv, hon var ættað úr Havn. Pápi var uppkallaður eftir pápa Johan Dam. Navnið var Petur Mohr. Eftir honum var kendi politikarin Petur Mohr Dam uppkallaður.

Eftir tí, at Johan eingi børn átti, var Petur Mohr Dam, elsti sonur Óla Kristian Dam, sum settist niður sum keypmaður í Skopun, borin til Sjóvargarð. Men hann hevði ongan hug til bóndastarvið, heilsan var heldur ikki til tað. Hann lærði í staðin til lærara. Men mest sum á

hvørjum sumri kom hann til Sjóvar. Petur Mohr Dam var sera góður at spæla við okkum dreingir. Hann fekk okkum at kappast um so mangt og at brúka kreftirnar. Vit sluppu eisini leggja á hann, og vit gjørdu tað eisini. Men hetta var alt til stuttleika.

Hvussu Sámali basti leyvuni

Eg vil greiða frá einum dømi um, hvussu vit dugdu at undirhalda okkum við egnum søgum, stuttligar og spennandi. Ein var, sum bar av øllum í hesum sambandi. Hann yrkti søgurnar, meðan hann fortaldi, og tað var, sum hann var ótømandi fyri søgur. Maðurin var Sámali hjá Jørgeni norðuri í Sundi.

Eg fekk ofta at vita, at hann við sínum søgum kundi gera ein túr til skips til eina stuttliga ferð. Skal enda hendan partin við eini søgu Sámals.

Tað mesta, hann fortaldi var nakað, hann hevði upplivað. Og tað var ikki lítið. Og so vóru tað eisini fantasiupplivilsir, sum hetta:

“Eg hevði verið við skipi í Afrika. Tá vit vóru komnir til hetta stóra land mátti farast í land at síggja okkum um. Eg lovaði at leiða ferðina. Nakað av tí, vit vistu um Afrika

var, at har iddi av ymiskum djórum, sum gingu víða um.

Har vóru villdjór stór og smá, líka frá elefanti til apur. Men rovdjórini vóru har eisini. Av teimum var leyvan tann ringasta, stór og sterk og so kvik. Tá hon trongdi til nakað at eta, fór hon eftir tí, sum fyrri var, djór ella menniskju, tað gjørdi ongan mun. Við sínum stóra og sterka kjafti, teimum ræðuligu tonnunum, skræðir hon alt sundur. Hon er eitt rovdjór, ein skal vara seg fyrri.

Har gingu elefantar og spákaðu so siðiligir. Apur stuttleikaðu sær við at leypa frá grein til grein í trøunum. Sjálvt um alt sá so friðarligt út, skuldu farast varliga fram. Einaferð fekk eg eyga á nakað langt burtur. Tað var onkur djóraflokkur tonkti eg. Sum hetta nærkaðist, sá eg at hetta vóru leyvur.

Tá kom ótti á hvønn mann, og tað var okkum klárt, at hetta liðið av leyvum hevði kós móti okkum. Vit fóru allir at renna tað dýrasta, vit vóru mentir. Eg rópti til teir, at tað nyttar einki at renna undan.

“Hvat gjørdi tú so sjálvur Sámali?”, spurdi onkur.

Eg var standandi, og leyvurnar nærkaðust skjótt. Á odda var ein hannleyva, stór og greflig við gap-

andi kjafti. Tað sá ræðuligt út. Men eg bleiv standandi, sjálvt um hon kom beint ímóti mær. Men tá hon var so nær, at hon við sínum gapi var klár at seta tenninar í meg, tá smoygdi eg upp ermar og knýtti nevan. Leyvan hevði nógva ferð. Tá hon kom til mín rendi eg nevan niður í gapið, og hann fór aftur gjøgnum leyvuna og kom út gjøgnum reyvina á henni. Har fekk eg fatur í tann stóra halan, hon hevði. So dró eg halan fram gjøgnum leyvuna til eg fekk haladuskin fram úr kjaftinum.

Tað var ein sjón, eg ongantið komi at gloyma, tá leyvan við sínum stóra haladuski dinglandi úr kjaftinum flýddi við øllum hinum leyvunum á hølunum á sær.”

Hetta var ein av søgum hansara, sum var spennandi hjá okkum at lýða á og høvdu stuttleika av. Eg haldi søgurnar hjá Sámali vóru meira spennandi enn nakra, eg havi høyrð og sæð í radio og sjónvarpi.

Samanumtikið var tað bara stuttligt og hartil mangan spennandi at vera drongur í Kollafirði fyri góðum 80 árum síðani. Í hvørt fall øðrvísi enn nú.